

Vergaderjaar 2020–2021

35 570 XVII

Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2021

Nr. 54

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Aan de Leden

Den Haag, 24 februari 2021

Het Presidium legt conform artikel 30 tweede lid van het Reglement van Orde aan u het verzoek voor van de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, bij brief van 17 februari 2021, om de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) een advies te laten uitbrengen waarin de kaders voor een Nederlandse Global Health Strategy uiteen worden gezet. Het Presidium stelt u voor in te stemmen met de adviesaanvraag en deze door te geleiden naar de AIV.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Arib

Brief van de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Den Haag, 17 februari 2021

Geachte leden van het Presidium,

Tijdens het debat over de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 2021 heeft de Tweede Kamer met ruime meerderheid de motie Kuik over het opstellen van een Nederlandse Global Health Strategie (Kamerstuk 35 570 XVII, nr. 22) aangenomen. Hierin wordt overwogen dat de COVID-19-pandemie de noodzaak van een mondiale gezondheidsstrategie aantoonst. Mondiaal zijn er verschillende initiatieven ter versterking van de samenhang van gezondheidssystemen. De Tweede Kamer is middels de aanneming van deze motie overeengekomen dat Nederland, daar waar het meerwaarde heeft, mee moet doen met deze initiatieven. De regering is in de motie daarom verzocht een studie op te stellen naar de meerwaarde en mogelijkheden van een Nederlandse Global Health Strategie. Gezien de hoge urgentie van de huidige mondiale gezondheidssituatie is het niet wenselijk dat de uitvoering van deze motie te lang op zich laat wachten. Vanwege de aanstaande algemene verkiezingen in Nederland zou de uitvoering van deze motie zo met ruim een jaar vertraagd kunnen worden. De noodzaak van een Global Health Strategie is te urgent om mee te wachten door de Nederlandse overheid.

Daarom stelt de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor om de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) te verzoeken een advies te schrijven waarin de kaders voor een Nederlandse Global Health Strategie uiteen worden gezet. Doel van het advies is het fundament te leggen voor de ontwikkeling van samenhangend beleid aangaande mondiale gezondheidsvraagstukken, op basis waarvan Nederland een eigen strategische agenda kan uitrollen en als gidsland kan deelnemen aan internationale gremia waar mondiale gezondheidsvraagstukken worden behandeld en multilaterale strategieën worden ontwikkeld. Het advies kan dan als basis dienen voor het nieuwe kabinet voor het opstellen van een beleidsnota Global Health Strategie.

Namens de commissie verzoek ik het Presidium deze adviesaanvraag ter instemming voor te leggen aan de Kamer.

De voorzitter van de commissie,
De Roon

De griffier van de commissie,
Van Toor

Uitwerking adviesaanvraag Nederlandse Global Health Strategie

De commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking stelt voor de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) te verzoeken een advies te schrijven waarin de kaders voor een Nederlandse Global Health Strategie uiteen worden gezet. Doel van het advies is het fundament te leggen voor de ontwikkeling van samenhangend beleid aangaande mondiale gezondheidsvraagstukken, op basis waarvan Nederland een eigen strategische agenda kan uitrollen en als gidsland kan deelnemen aan internationale gremia waar mondiale gezondheidsvraagstukken worden behandeld en multilaterale strategieën worden ontwikkeld. Hierbij dient nadrukkelijk rekening gehouden te worden met het interdepartementale karakter van het thema mondiale gezondheid.

Achtergrond van het verzoek

Mondiale inzet voor toegang tot gezondheidszorg en het bestrijden van ziekten maakt al decennia onderdeel uit van het Nederlandse internationale samenwerkingsbeleid. Nederland bekleedt op een aantal terreinen zelfs een mondiale koppositie. Maar ook het Nederlandse bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld en de wetenschap spelen (mondiaal) een belangrijke rol. Te denken valt aan de koppositie die bijvoorbeeld de KNCV op het gebied van tuberculose heeft, te denken valt aan de ontwikkeling van het COVID-19 vaccin door farmaceut Janssen in Leiden, te denken valt aan Philips dat haar bedrijfsmodel tijdig heeft omgevormd naar de productie van gezondheidsapparatuur. Met de relatief beperkte middelen, maar met de enorme aanwezige expertise kan Nederland dus een voortrekkersrol spelen in de wereld als het gaat om het versterken van de mondiale gezondheid.¹

De COVID-19-pandemie heeft aangetoond dat de wereld verbonden is. Dat een virus geen grenzen kent en met rap tempo ontwrichtend werkt. De aanpak van het virus laat ons juist zien dat er mondiaal vele verschillende perspectieven zijn in wat het juiste is om het virus te bestrijden. Maar ook zien we heel duidelijk grote ongelijkheid in capaciteit en beschikbare middelen. Door meer samenhang aan te brengen, kunnen we slagvaardiger zijn en meer effectief in het bestrijden van een mondiale gezondheidscrisis zoals we nu beleven. Om bij te dragen aan de oplossing van de huidige crisis en om in de toekomst adequater te kunnen reageren is het van belang dat er een coherent mondiaal beleidskader wordt opgericht, of dat tenminste inzichtelijk is waar de zwakke en sterke punten liggen van de mondiale gezondheidszorg, daarbij lokale gebruiken, tradities en voorkeuren respecterend. Wellicht belangrijker nog is rekening te houden met de verschillende niveaus van gezondheidszorg in de wereld. Het «leave no one behind»-principe is bij uitstek van toepassing op de mondiale versterking van gezondheidssystemen.²

Tijdens het debat over de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 2021 heeft de Tweede Kamer met ruime meerderheid de motie Kuik over het opstellen van een Nederlandse Global Health Strategie (Kamerstuk 35 570 XVII, nr. 22) aangenomen. Hierin wordt overwogen dat de COVID-19-pandemie de noodzaak van een mondiale gezondheidsstrategie aantoont. Mondiaal zijn er verschillende initiatieven ter versterking van de samenhang van gezondheidssystemen. De Tweede Kamer is middels de aanneming van deze motie overeen gekomen dat Nederland, daar waar het meerwaarde heeft, mee moet doen met deze initiatieven. De regering is in de motie daarom verzocht

¹ <https://www.dutchglobalhealthalliance.org/>

² <https://unsdg.un.org/2030-agenda/universal-values/leave-no-one-behind>

een studie op te stellen naar de meerwaarde en mogelijkheden van een Nederlandse Global Health Strategie. Gezien de hoge urgentie van de huidige mondiale gezondheidssituatie is het niet wenselijk dat de uitvoering van deze motie te lang op zich laat wachten. Vanwege de aanstaande algemene verkiezingen in Nederland zou de uitvoering van deze motie zo met ruim een jaar vertraagd kunnen worden. De noodzaak van een Global Health Strategie is te urgent om mee te wachten door de Nederlandse overheid.

Het initiatief tot de motie is onder anderen voortgekomen uit de Duitse Global Health Strategie welke is opgesteld door het Duitse Ministerie van Volksgezondheid in oktober 2020.³ Hierin wordt opgeroepen tot gezond leven en meer inzet op preventie van ziekten. Bovendien wordt er de relatie gelegd tussen klimaatveranderingen en gezondheidsissues. Er wordt onderzocht hoe gezondheidssystemen versterkt kunnen worden en de grote risico's en gevaren voor de toekomst worden gedefinieerd. Het doel van de Duitse studie is het waarborgen van de doeltreffendheid en duurzaamheid van de inzet op het gebied van mondiale gezondheid, om zo in aanloop naar 2030 een belangrijke bijdrage te leveren aan de gezondheid van alle mensen wereldwijd.

Kaders van het verzoek tot advies

Belangrijkste verworvenheid van het advies van de AIV betreft aanbevelingen aan het volgende kabinet voor een integrale Nederlandse mondiale gezondheid strategie. Daarbij dient het advies bovendien de context te schetsen waarbinnen de Nederlandse regering een coherent beleidskader kan opstellen voor een strategische mondiale gezondheidsagenda voor de komende decennia. De AIV wordt gevraagd om in het advies in ieder geval de volgende aspecten mee te nemen:

- Een Global Health Strategie definiëren vanuit Nederlands perspectief;
- Het in kaart brengen hoe Nederland in het verleden heeft geparticipeerd in mondiale gezondheidsvraagstukken;
- Het in kaart brengen welke initiatieven Europese landen, de EU en multilaterale organisaties (o.a. VN, Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)) reeds hebben genomen tot het oprichten van een Global Health Strategie;
- Adviseren waar Nederland meerwaarde heeft in een Global Health Strategie en waar de Nederlandse overheid moet investeren om meer effect te hebben op de mondiale gezondheid (zowel nationaal als internationaal);
- In kaart brengen welke economische meerwaarde een Global Health Strategie heeft voor Nederland;
- Inzichtelijk maken welke rol (medische) noodhulp speelt in een Global Health Strategie;
- Inzicht bieden in de sterke en zwakke punten van de mondiale gezondheidsinfrastructuur en leveringsketens van medische producten;
- Suggesties doen om cohesie aan te brengen binnen gezondheidsthema's in het Nederlandse OS-beleid;
- Welke rol de verschillende departementen zouden kunnen/moeten spelen in een Nederlandse Global Health Strategie;
- Op welke thema's, ziekten en medische producten Nederland de focus zou moeten aanbrengen om een Nederlandse mondiale koppositie te behouden of verwerven;
- De rol van onderzoek en innovatie in het bestrijden en voorkomen van ziekten in kaart brengen en daarbij de kansen voor Nederland benoemen;

³ Global_Health_Strategy.pdf (bundesgesundheitsministerium.de)

- Advies over de rol van preventie in het versterken van de mondiale gezondheid;
- Bestaande systemen ten behoeve van de mondiale verdeling van medicijnen en medische hulpmiddelen in kaart brengen en aanbevelingen doen hoe deze te verbeteren;
- Een routekaart formuleren hoe Nederland tot een integrale mondiale gezondheid strategie komt.

Tijdpad

De Tweede Kamer vraagt de AIV om het advies in het najaar 2021 afgerond te hebben en aan de Tweede Kamer te presenteren. De gedachte hierachter is dat het advies vervolgens door het nieuwe kabinet kan worden meegenomen in het opstellen van een beleidsnota Global Health Strategie.